

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.III.20399/2022/5. szám

A felperes:

felperes neve (címe)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Kalinowski Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Kalinowski Márton Tadeusz ügyvéd, címe)

Az alperes:

alperes neve (címe)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselői:

Mocsai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Mocsai Sándor ügyvéd; címe)

A per tárgya:

Kártérítés

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának a száma:

Kecskeméti Törvényszék 5.P.20.423/2022/26.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes 5.P.20.423/2022/28.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a 610 820 (hatszázötvenezer-nyolcszázhusz) forint összegű eljárási illetéket az alperes – az erre irányuló külön felhívás nélkül – az esedékesség napjáig köteles megfizetni a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 100 000 (egyszázezer) forint másodfokú perkiöltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára – 814 427 (nyolcszázötvennégyezer-négyszázhuszonhét) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] Az felperes mint vállalkozó és a (cég1) mint megrendelő között 2015. március 3. napján határozatlan időre vállalkozási szerződés jött létre, amelyben a felperes vállalta az alperes szerződéses partnereinél keletkező veszélyes és nem veszélyes hulladék átvételét, elszállítását és ártalmatlanítását. A szerződés megkötésekor a felperest (személy1), az alperes akkori élettársa, míg a (cég1)-t annak ügyvezetőjeként az alperes képviselte, aki 2012. február 6. napjától 2016. augusztus 12. napjáig a felperes alkalmazásában is állt adminisztrátori munkakörben, feladatkörébe tartozott a hulladékszállítás lebonyolítása és a számlázás.

[2] A (cég1) fő tevékenységi köre a hulladék-nagykereskedelem volt, azonban 2016. évben veszélyes hulladékok szállítására, kezelésére, kereskedelmére, hasznosítására engedéllyel nem rendelkezett.

[3] A (cég1) 2016. évben különböző gazdasági társaságokkal megkötött szerződésekben veszélyes hulladék elszállítását vállalta. E szerződések alapján a gazdasági társaságoktól elszállított veszélyes hulladék a felperes eszközeinek használatával és alkalmazottainak közreműködésével a felperes telephelyeire került, és a (cég1) részére – az általa kiállított számla alapján – a vele szerződő gazdasági társaságok a következő összegeket fizették meg:

- a (cég2) 2016. július 29. napján 504 342 forintot,
- az (cég3) 2016. július 18. napján 1 329 754 forintot,
- a (cég4) 2016. július 25. napján 319 484 forintot,
- a (cég5) 2016. július 18. napján 56 439 forintot,
- a (cég6) 2016. július 29. napján 178 664 forintot,
- a (cég7) 2016. július 18. napján 226 093 forintot,
- a (cég8) 2016. július 29. napján 456 565 forintot,
- a (cég9) 2016. augusztus 29. napján 428 930 forintot,
- a (cég10) 2016. augusztus 30. napján 111 150 forintot,
- a (cég11) 2016. augusztus 5. napján 651 256 forintot, 2016. augusztus 8. napján 429 260 forintot, 2016. augusztus 23. napján 680 212 forintot és 636 778 forintot, 2016. szeptember 13. napján 2 125 767 forintot és 653 669 forintot,
- az (cég12) 2016. augusztus 5. napján 510 997 forintot,
- a (cég13) 2016. augusztus 12. napján 47 765 forintot,
- az (cég14) 2016. augusztus 9. napján 610 324 forintot,
- a (cég15) 2016. szeptember 14. napján 222 885 forintot.

[4] A (város1)-i Járásbíróság a (dátum) napján kelt (ügyszám1)/40. számú ítéletében az alperes bűnösségét megállapította folytatólagosan, jelentős kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás bűntettében, és – egyéb rendelkezései mellett – a (cég1)-vel szemben 10 180 334 forint összegben vagyonekobjaszt rendelt el. határozatának indokolásában rögzítette, az alperesnek nem volt célja a felperessel való elszámolás, a szállításokból befolyt összegekből az általa alapított gazdasági társaság működőképességét kívánta biztosítani, szándéka a felperes megkerülésével a (cég1) ügyfélkörének kiépítése, illetve a munkaviszonyának megszűnése utáni megélhetésének biztosítása volt. E magatartásával az alperes a felperesnek 11 766 107 forint összegű kárt okozott, amelyből 1 585 773 forint megtérült. A vagyonekobjasról a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 74. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

[5] Az elsőfokú ítéletet a Kecskeméti Törvényszék a 2022. január 26. napján kelt (ügyszám2)/9. számú végzésével helybenhagyta. A jogerős határozat kifejtette, az alperesnek nem állt szándékában a (cég1) és a felperes között létrejött szerződés teljesítése, a felperessel történő elszámolás, az alperest csalárd megtévesztési szándék vezérelte. Miután pedig a felperes szolgáltatásait a (cég1) az alperes magatartása folytán igénybe vette, az ellenérték megfizetésének elmulasztásával – Btk. 373. § (7) bekezdésére figyelemmel – az alperes kárt okozott a felperesnek. Megalapozottnak találta az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást.

[6] A büntetőeljárásban a felperes polgári jogi igényt nem jelentett be.

A felperes keresete és az alperes védekezése

[7] A felperes a 2022. április 5. napján előterjesztett keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 10 180 344 forint és abból az egyes részösszegek után késedelmi kamat megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. § (1) bekezdését, 6:522. § (1) bekezdését és 6:532. §-át jelölte meg, és az igénye elbírálására a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perrről szóló 2020. évi LXX. törvény (Gyptv.) szabályainak alkalmazását választotta. Előadta, a büntetőügyben eljáró bíróságok jogerősen megállapították, hogy az alperes bűncselekményt megvalósító – a büntetőügyben meghozott határozatban foglaltakkal egyezően megjelölt – magtartásával összefüggésben a felperesnek mint sértettnek 11 766 107 forint kárt okozott, amelyből mindösszesen 1 585 773 forint térült meg. Érvelése szerint a büntetőeljárásban meghozott jogerős határozatra tekintettel az alperes a felelősség alól nem mentesülhet. Az alperes védekezése kapcsán utalt arra, a büntetőeljárásban a (cég1)-vel szemben elrendelt vagyonekobjaszt nem zárja ki a kártérítés iránti igényérvényesítést, mivel a vagyonekobjaszt célja a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása, amely az állam javára történik.

[8] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hivatkozott arra, a kereseti követeléssel azonos összegű vagyonekobjaszt miatt vele szemben igény nem érvényesíthető, és a bűncselekményből származó vagyonekobjasztával a (cég1) helyébe az állam lép. Vitatta a kár bekövetkeztét, mivel a felperes nem szállította el a hulladékot megsemmisítőbe, azaz szerződéses kötelezettségének nem tett eleget, és számlát sem állított

ki a díjról. Álláspontja szerint a perben a Gyptv. szabályai nem alkalmazhatók, ugyanis a vele szembeni büntetőeljárás a törvény hatálybalépését megelőzően indult.

[9] Az alperes összesen 16 717 745 forint összegű követelést állítva beszámítási kifogást is előterjesztett.

Az elsőfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 10 180 334 forintot és annak részösszegei után járó késedelmi kamatot, valamint 646 452 forint perköltséget. Kötelezte továbbá az alperest, hogy az államnak 610 820 forint eljárási illetéket fizessen meg. Határozatának indokolása szerint a Gyptv. szabályainak alkalmazhatósága szempontjából nem a büntetőeljárás, hanem a kártérítés vagy sérelemdíj iránti polgári per megindítása időpontjának van jelentősége. Miután a felperes a keresetét a Gyptv. hatályba lépését követően terjesztette elő, e törvény eljárásjogi szabályait alkalmazta, és emiatt az alperes beszámítását érdemben nem bírálta el. Kifejtette, a büntetőügyben eljáró bíróság által alkalmazott vagyonek Kobzás ellenére érvényesíthető az alperessel szemben kártérítési igény, mivel a felperes a büntetőeljárásban polgári jogi igényt nem jelentett be, és a vagyonek Kobzás csak az azt meghaladó összegre vonatkozhatna. A vagyonek Kobzás ugyanis nem a sértett vagyoni igényének kielégítésére szolgál, hanem annak célja a bűncselekményből származó előny elvonása, amely az állam javára történik. Megállapíthatónak találta, hogy az alperes az általa vezetett gazdasági társaság bűncselekményt megvalósító működtetésével nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben a vezető tisztségviselőktől általában elvárható lett volna, a jogtalan haszonszerzési céllal tanúsított – a büntetőeljárásban a bűnösség alapjául figyelembe vett – magatartása pedig szándékos volt. Úgy ítélte, az alperes megghiúsította, hogy a felperes a felhasználásával és költségére elvégzett teljesítés ellenértékéhez a vele szerződő féltől hozzájusson, amellyel elmaradt vagyoni előny formájában jelentkező kára keletkezett. Rámutatott, az alperes teljesítési készségének és képességének hiánya miatt a felperest már a (cég)l számlájára történő utalásokkal kár érte, így az alperes a szerződéses kötelezettségek teljesítésétől függetlenül felelősséggel tartozik a felperes felé. A felperest ért kár összegét a büntetőügyben meghozott jogerős határozatok szerinti meg nem térült összegnek megfelelően állapította meg, figyelemmel arra is, hogy az alperes azösszezszerűséget nem vitatta.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[11] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a Gyptv. szabályai a perben nem alkalmazhatók, és az elsőfokú bíróság bizonyítást nem folytatott le, így eljárási szabálysértés miatt szükséges az eljárás megismétlése. Véleménye szerint a büntetőjogi felelősség megállapítása önmagában nem jelenti a polgári jogi felelősség fennálltát. Vizsgálandó ezért a polgári perben a kár bekövetkezte, a mértéke és károkozó felróhatósága. Ennek kapcsán hivatkozott arra, a felperes és az alperes által vezetett gazdasági társaság között szerződéses jogviszony állt fenn, ezért a szerződésen kívül okozott kár

szabályai nem alkalmazhatók. Lényegesnek tartotta, hogy a felperes meg sem kísérelte teljesíteni az alperes által vezetett gazdasági társasággal létrejött szerződését és számlát sem állított ki. Kiemelte, a büntetőügyben alkalmazott vagyonekbozás a bűncselekménnyel okozott kárt vonta el attól, akinél ez a pénzbeli előny jelentkezett, így a kártérítésre kötelezés a kétszeres értékelés tilalmába ütközik.

[12] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult, annak helyes indokaira figyelemmel. Hangsúlyozta, a felperes választásán múlik, hogy a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránti igényét a gyorsított per szabályai szerint kívánja-e érvényesíteni. Megítélése szerint az alperes felróhatóságát támasztja alá a büntetőügyben eljáró bíróság határozata.

Az ítéltábla döntésének indokai

[13] A fellebbezés alaptalan.

[14] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nem csak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kért, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[15] Ennek megfelelően – a fellebbezés indokaira figyelemmel – az ítéltábla egyrészt a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében eljárva vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság sértett-e eljárási szabályt a Gyptv. szabályainak alkalmazásával és további bizonyítás mellőzésével, másrészt a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörben, hogy helyesen jutott-e az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes kártérítési felelősségének feltételei fennállnak.

[16] Elsőként az ítéltábla a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörben eljárva vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság vétett-e eljárási szabálysértést a Gyptv. szabályainak alkalmazásával.

A Gyptv. 2. § (1) bekezdése szerint gyorsított perben az a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránti igény érvényesíthető, amely esetében a bíróság jogerősen megállapította a bűncselekmény elkövetését, és nem került sor polgári jogi igény megítélésére, továbbá polgári per megindítására. E jogszabályi feltételek fennállta esetén a felperest választási jog illeti meg, hogy az általános szabályok vagy a gyorsított per szabályai szerint kívánja-e a Gyptv.-ben meghatározott jogcímen fennálló követelését érvényesíteni (BH2022. 105).

A Gyptv. az 1. §-ában foglaltak alapján azt szabályozza, hogy a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perben a Pp. rendelkezéseit milyen

eltérésekkel kell alkalmazni. A Gyptv. 14. §-a alapján pedig a gyorsított perre vonatkozó rendelkezések a hatálybalépését követően indult ügyekben alkalmazhatók. Miután a Gyptv. a gyorsított perekre vonatkozó eltérő polgári eljárási szabályokat tartalmazza, a hatályba lépését (2021. január 1.) követően indult ügy alatt a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított polgári peres eljárást kell érteni. Nincs ezért a Gyptv. alkalmazhatósága szempontjából jelentősége annak, hogy mikor indult az a büntetőeljárás, amelyben a bíróság jogerősen megállapította a bűncselekmény elkövetését.

[17] Jelen esetben a kártérítés iránti polgári per a Gyptv. hatályba lépését követően indult, így a szabályainak alkalmazását nem zárta ki az, hogy az alperessel szembeni büntetőeljárás e törvény hatályba lépését megelőzően indult. A büntetőügyben eljáró bíróság pedig jogerősen megállapította, hogy az alperes bűncselekményt követett el, amelynek sértettje a felperes, aki a követelésének érvényesítésére a Gyptv. szabályait választotta, és aki a büntetőeljárásban polgári jogi igényt nem érvényesített, valamint más polgári pert sem indított [Gyptv. 2. § (1) bekezdés]. Ezért fennálltak a felperes keresetének gyorsított perben való elbírálásának feltételei. Nem vétett tehát eljárási szabálysértést az elsőfokú bíróság a Gyptv. szabályainak alkalmazásával.

[18] Ezt követően az ítéltábla a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta-e további bizonyítást lefolytatását.

A kártérítési igény kapcsán a felperes – az elsőfokú bíróság által értékelt – okirati bizonyítékokat bocsájtott rendelkezésre, amelyen túlmenően sem a felperesnek, sem az alperesnek egyéb bizonyítási indítványa nem volt. A Pp. 276. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése azonban akként rendelkezik, hogy a bíróság bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi. Ettől eltérő szabályt a Gyptv. sem tartalmaz, így a Pp. ezen rendelkezései a gyorsított perben is alkalmazandók. A felperes kártérítés iránti igényét illetően törvény nem ad lehetőséget a bíróságnak bizonyítás hivatalbóli elrendelésére, ezért az ilyen igény érvényesítésére irányuló gyorsított perben is a bíróság akkor folytathat le bizonyítást, ha azt a felek indítványozzák. A feleknek az elsőfokú eljárásban ugyanakkor más bizonyítási indítványa nem volt, amely következtében az elsőfokú bíróságnak a kártérítési igénnyel összefüggésben további bizonyítást nem lehetett és kellett lefolytatnia. Nem volt emiatt a bizonyítási eljárásnak olyan hiányossága, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezte volna.

[19] Az ítéltábla a továbbiakban a fellebbezés kapcsán a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében vizsgálta az ítélet anyagi jognak való megfelelését.

[20] A felperes és a (cég1) között létrejött szerződés alapján a (cég1) kötelezettsége volt a felperes részére díj megfizetése, amely kötelezettségének nem tett eleget. A büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ítéletében megállapította, hogy az alperesnek mint a (cég1) vezető tisztségviselőjének nem volt szándékában a díjfizetési kötelezettség teljesítése, amellyel a felperesnek kárt okozott. A felperes keresetében az alperes ezen magatartása miatt terjesztette elő kártérítés iránti igényét. Ezen felperesi hivatkozás alapján elsőként az alperesnek mint vezető tisztségviselőnek a külső harmadik személlyel szembeni

kárfelelősségére vonatkozó anyagi jogi szabályokat kellett meghatározni és vizsgálni, hogy a felperes a kárfelelősség fennálltához a tényállási elemeket előadta-e és bizonyította-e.

[21] Ha a jogi személy vezető tisztségviselője a jogi személy tevékenységi körében jár el, és ilyenkor a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személynek érdeksérelmet okoz a betudás és elválasztás elve miatt, a polgári jogi jogkövetkezmények a jogi személlyel szemben alkalmazhatók.

Más a helyzet akkor, ha a jogszabály szankciós jelleggel átviszi a felelősséget a vezető tisztségviselőre. Ebben az esetben a vezető tisztségviselő a deliktuális kárfelelősség feltételei szerint felel a felróható magatartással okozati összefüggésben keletkező vagyoni hátrányért.

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 30. § (3) bekezdése továbbfejlesztette a vezető tisztségviselőre irányuló korábbi felelősségi szabályokat, és a korlátolt felelősség speciális áttörésével a jogszerűtlen gazdálkodásért való felelősséget (wrongful trading) intézményét honosította meg annak érdekében, hogy a gazdasági társaság vezetését csődközelben visszatartsa a hitelezői érdekeket sértő magatartásoktól.

A fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkezése esetén a vezetővel szembeni kártérítési felelősséghez az igényérvényesítés szabályait a 2006. július 1. napján hatályba lépett 2006. évi VI. törvény iktatta be a Cstv. 22/A. §-ába – mint külön törvény – rendelkezései közé.

A Ptk. 2014. március 15. napján történt hatályba lépésével egyidejűleg hatályon kívül helyezésre került a Gt. 30. §-a, azonban a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének a gazdasági társaság megszűnése esetére a Ptk. 3:118. §-a azonos rendelkezést tartalmaz, amelyet a Cstv. 33/A. § (14) bekezdése alapján szintén együttesen kell alkalmazni a Cstv. 33/A. § rendelkezéseivel.

[22] A Ptk. ugyanakkor a vezetői felelősség áttörését már nem csupán a gazdasági társaság megszűnése esetére szabályozza a hitelezők felé, hanem működő cégek vezetőinek külső harmadik személyekkel szembeni felelősségére is felelősségi szabályokat alkotott (6:541. §). Ez utóbbi szabályozás a Ptk. 2016. évi LXXVII. törvénnyel történt módosításával ugyan hatályon kívül helyezésre került, de egyidejűleg módosította a jogszabály a Ptk. 3:24. § (2) bekezdését, a vezető külső harmadik személynek szándékos károkozása esetére. E jogszabályi rendelkezés második mondata alapján a vezető tisztségviselő az ügyvezetői jogkörében eljárva harmadik személynek okozott károkért, ha azt szándékosan okozta, a jogi személlyel egyetemlegesen felel.

A hatályos szabályok szerint tehát nemcsak a cég megszűnése esetére, hanem a megszűnéstől, mint feltételtől függetlenül a harmadik személynek okozott kár esetére is van tételes normatív szabály a vezetői felelősséget illetően. Ez nem mögöttes felelősség, ez alapján a vezető tisztségviselővel szemben az igény önállóan is érvényesíthető, és a felelősségének egyetemlegessége nem eredményezi valamennyi kötelezett szükségszerű perbenállását, a Ptk. 6:29. § (1) és (2) bekezdése értelmében a jogosult választása szerint bármelyik kötelezettől az egész szolgáltatást követelheti (hasonlóan: BH2017. 157).

[23] A Ptk. 3:24. § (2) bekezdés második mondata alapot ad a vezető tisztségviselővel szembeni igényérvényesítésre, de a kártérítési felelősség egyéb feltételeit nem határozza meg. Ezért a vezető tisztségviselő felelőssége fennálltának megítélésakor a Ptk. 6:519. §-át, azaz a szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó szabályokat is alkalmazni kell. E jogszabályi rendelkezésen alapul ugyanis, hogy a kártérítési felelősség a jogellenes károkozáshoz kapcsolódik. Polgári jogi értelemben minden kárt okozó magatartás jogellenes, kivéve, ha a károkozó magatartás jogellenességét kizáró ok áll fenn (Ptk. 6:520. §). Erre tekintettel a vezető tisztségviselő harmadik személlyel szembeni felelőssége a szerződésen kívüli kárfelelősség szabályai szerint állapítható meg, abban az esetben is, ha az általa vezetett jogi személy a harmadik személlyel szerződéses jogviszonyban áll, és a szerződés teljesítésének kötelezettsége a jogi személyt terhelte, és az azzal szembeni jogkövetkezmény szerződésszegésen alapul.

[24] A Ptk. 6:519. §-a szerint a kártérítés megítéléséhez a károsultnak kell bizonyítani a jogellenes magatartást, a károkozást és ezek közötti okozati összefüggést, míg a károkozó a kimentés körében bizonyíthatja, hogy a magatartása nem volt felróható.

Ennek kapcsán helyesen hivatkozott arra az alperes fellebbezésében, hogy felelősségét önmagában nem alapozza meg, hogy magatartása egyúttal megvalósította egy bűncselekmény törvényi tényállását. A vezetői felelősség közvetlen felelősségi alapja ilyenkor sem „bűncselekménnyel okozott kár”, ilyen deliktuális törvényi tényállást a Ptk. sem ismer. A polgári jogi kártérítési felelősség akkor állapítható meg, ha alapvető feltételei – jogellenesség, kár, okozati összefüggés, felróhatóság – fennállnak, függetlenül attól, hogy az adott károkozó magatartás bűncselekmény törvényi tényállását is megvalósítja (EBD2013.G.8., BH 2013. 7, ÍH 2013/3/106, BDT 2012. 2724, BDT 2012. 2727). A Gyptv. sem módosította a kártérítésre vonatkozó anyagi jogszabályokat, csak eljárásjogi könnyítést kíván biztosítani azon sértettek számára, akiknek ügyében a büntetőeljárás már jogerősen befejeződött, és a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti igényüket polgári jogi igényként a büntetőeljárásban nem érvényesítették, valamint polgári pert sem indítottak ennek érdekében, és követelésük még nem évült el (BDT2022. 4483).

A büntetőjogi szempontból bűncselekményt megvalósító magatartás polgári jogi szempontból, ha a magatartást szerződéses jogviszonnyal összefüggésben fejtették ki, lehet szerződésszegés, vagy érvénytelenségi ok, amelynek szerződésszegési (pl. szerződés teljesítése iránti) vagy az érvénytelenség jogkövetkezményeit kell alkalmazni. Más esetben a bűncselekményt megvalósító magatartás – szerződésen kívüli károkozás esetén – lehet deliktuális kártérítés. A bűncselekmény törvényi tényállásának megvalósulása, az annak vagyoni jogi következményeiről történő döntés során nem mentesíti a bíróságot – sem polgári ügyben, sem büntetőeljárás során –, hogy a polgári jogi jogkövetkezményekről a polgári jogi rendelkezések, felelősségi szabályok alkalmazásával döntsön. Az alperes szerződésen kívüli károkozó magatartása tehát a Ptk. 6:519. §-a szerinti tényállási elemek fennálltára vizsgálendő. Mindezek azonban – az alperes fellebbezési érvelésével ellentétben – nem jelentik azt, hogy az alperes büntetőjogi felelősségét megállapító jogerős ítéletet az alperes kártérítési felelősségének vizsgálatakor figyelmen kívül kellene hagyni

[25] A felperes a kártérítési követelése bizonyítékaként hivatkozott az eljárásban a büntetőeljárásban meghozott jogerős ítéletre.

A Pp. 263. § (1) bekezdése a bizonyítás körében alapelveként a tényállás szabad megállapításának elvét fogalmazza meg, amely magába foglalja egyrészt a bizonyítás lefolytatásának formai szabadságát, másrészt annak lehetőségét, hogy a bíróság bármely alkalmas eszközt bizonyítékként felhasználjon. Ennek megfelelően rendelkezik a Pp. 263. § (2) bekezdése akként, hogy – főszabály szerint – a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. Ez alól jelent kivételt – egyezően a korábban hatályos polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 4. § (2) bekezdésével – a Pp. 264. §-a, amelynek (1) bekezdése értelmében, ha a jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről polgári perben kell határozni, a bíróság határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. E ténymegállapítási kötöttség a bűnösség megállapításának alapjául szolgáló tényekre is kiterjed (Kúria Pfv.III.20.126/2018/17.). Vagyis a polgári perben eljáró bíróság nemcsak azt nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem volt bűnös a bűncselekmény elkövetésében, hanem azt sem, hogy nem tanúsította azt a magatartást, amely miatt a bűnösségét megállapították (BH2020. 150.). Ez azt is jelenti, hogy amennyiben az elítélt bűnösségét olyan bűncselekményben állapították meg, amelynek tényállási eleme az elkövetési magatartás és a bekövetkezett eredmény közötti okozati összefüggés megléte, a polgári perben a jogellenes magatartás és a beállott eredmény közötti okozati összefüggés fennállása már nem vitatható (BH 2020.70.). Ha a polgári bíróság vizsgálhatná és kimondhatná, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem valósult meg, azzal a büntetőbírásgtól eltérően döntene, hiszen a Btk. 4. § (1) bekezdése alapján a bűncselekmény egyik fogalmi eleme, a tényállásszerűség hiányzik. Következésképpen a polgári perben eljáró bíróság a kártérítési kötelezettség körében a büntetőeljárásban meghozott, bűnösséget megállapító jogerős ítéletben foglaltaktól eltérő ténymegállapítást, eltérő mérlegelést annyiban tehet, valamint károsulti (sértetti) közrehatás miatt kármegosztást annyiban alkalmazhat, amennyiben az a bűnösség kérdésére nem hat ki.

[26] Jelen esetben az alperes bűnösségét csalás bűncselekményében állapította meg a büntetőügyben eljáró bíróság. A Btk. 373. § (1) bekezdése értelmében csalást az követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mászt tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz. A csalás bűncselekménye megállapításának tényállási eleme tehát a jogtalan haszonszerzésre irányuló megtévesztő magatartás, és az ezzel összefüggésben bekövetkező kár, amelyre a szándékosságnak szintén ki kell terjednie. A csalás szempontjából pedig a Btk. 373. § (7) bekezdése szerint kárnak tekintendő az igénybe vett szolgáltatás meg nem fizetett ellenértéke is. Ezért a Pp. 264. § (1) bekezdésére figyelemmel a bűnösség kimondásának alapjául szolgáló, a büntetőügyben eljáró bíróság e körbe eső ténymegállapításai (a jogtalan haszonszerzésre irányuló megtévesztő magatartás, a kár és az ezek közötti okozati összefüggés fennállta) a jelen perben eljáró bíróságot is kötik.

[27] A büntetőeljárásban meghozott jogerős határozat megtévesztő magatartásként értékelte, hogy a szerződés tartalmából, konstrukciójából, a (cég1)-hez befolyt pénzeszegek azonnali elköltéséből következően az alperesnek nem volt szándéka a felperes és a (cég1) közötti szerződés teljesítése {Kecskeméti Törvényszék (ügyszám2)/9. számú végzés [25], [34] – [36] bekezdése}. Emellett kárként állapította meg a (cég1) által a felperestől igénybe vett szolgáltatás ellenértéke megfizetésének elmaradását {Kecskeméti Törvényszék (ügyszám2)/9. számú végzés [38] bekezdése}. Miután a büntetőügyben eljáró bíróság az ellenérték megfizetésének elmulasztását megállapíthatónak találta, ez feltételezi azt, hogy az ellenértékfizetési kötelezettség esedékessé vált. Annak hiányában ugyanis nem merülhet fel az ellenértékfizetési kötelezettség elmulasztása. A csalás bűncselekményének törvényi

tényállását megvalósító fenti magatartások, a jogellenes haszonszerzési célzat, a (cég1)-t terhelő ellenértékfizetési kötelezettség fennálltától és annak teljesítésének elmulasztása tényétől, valamint az okozati összefüggés lététől, az azokra kiterjedő alperesi szándékosságtól így jelen eljárásban eltérni nem lehet, más bizonyíték értékelésének e tényeket illetően nincs helye, ellenkező esetben a jelen perben eljáró bíróság az alperes büntetőjogi felelőssége körében foglalna állást. Nem vizsgálható emiatt a perben az alperes azon fellebbezési hivatkozása, hogy a felperes szerződéses kötelezettségét teljesítette-e, számlát állított-e ki.

[28] Mindezeket összegezve: a jelen perben az alperessel szemben folyamatban volt büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet alapján bizonyított, hogy az alperes jogtalan haszonszerzésre irányuló, megtévesztő magatartást tanúsított a (cég1)-t terhelő ellenértékfizetési kötelezettség teljesítésének szándékolt elmulasztásával, amellyel okozati összefüggésben keletkezett a felperesnek 10 180 344 forint összegű kára, mivel nem jutott hozzá szerződés alapján őt megillető díjazáshoz.

[29] Bizonyított továbbá az is, hogy az alperes szándéka mind a jogtalan haszonszerzésre irányuló megtévesztő magatartásra, a kárra és az okozati összefüggésre is kiterjedt. Ezért a kártérítés feltételei közül a jogellenes magatartás, a kár és az ezek közötti okozati összefüggés fennállása megállapítható volt, amely kárfelelősségi elemekre az alperes szándéka kiterjedt, azaz a kárt szándékosan okozta. Helyesen jutott így az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes kártérítési felelőssége fennáll.

[30] Alaptalanul kifogásolta az alperes fellebbezésében, hogy a kártérítési kötelezettségét a büntetőeljárásban a (cég1)-vel szemben a kereseti követeléssel azonos összegben alkalmazott vagyonek Kobzás érintené, az kétszeres marasztalást eredményezne.

A büntetőeljárásban alkalmazott vagyonek Kobzás célja a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása, amely alóli kivételeket a Btk. 75. § (4) bekezdése határozza meg. Ilyen kivétel a Btk. 74. § (5) bekezdés a) pontja szerint az, ha a vagyon a büntetőeljárás során érvényesített polgári jogi igény fedezetéül szolgál. A törvény egyértelműen rögzíti, hogy a bűncselekményből származó vagyon elvonásához fűződő eminens érdekekkel szemben kizárólag a büntetőeljárás keretén belül, ún. adhéziós eljárásban (büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 571. §) érvényesített polgári jogi igény kielégítési alapját védi oly módon, hogy a vagyon annak megfelelő részét kiveszi a vagyonek Kobzás kötelező alkalmazásának hatálya alól (hasonlóan: BH 2016. 162). Amennyiben tehát a felperes a büntetőeljárásban polgári jogi igényt előterjesztett volna, csak az e fölötti összegre vonatkozhatna a vagyonek Kobzás.

A büntetőügyben meghozott elsőfokú és másodfokú határozatból egyértelműen megállapítható, hogy a vagyonek Kobzás alkalmazása a Btk. 74. § (2) bekezdésében meghatározott azon okon alapult, miszerint a vagyon bűncselekményből ered, nem pedig a felperesnek az alperessel szembeni polgári jogi igényén, illet a felperes a büntetőeljárásban nem is jelentett be. Ezért a vagyonek Kobzással a felperes követelése nem térült meg, ezáltal a polgári jogi kártérítési igény jelen polgári peres eljárásban a büntetőeljárás szankción túl érvényesíthető.

[31] A Btk. 75. § (3) bekezdése értelmében az elkobzott vagyon – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az államra száll. A bírósági határozattal elrendelt vagyoneklobzás – a Ptk.-ban írtak szerint, egyben az ott írt korlátozások figyelembevételével – a tulajdonszerzés eredeti módja. Sajátja a tulajdonszerzésnek, hogy a tulajdonjog átszállását önmagában a jogerős határozat – mint kényszeraktus – kiváltja, a tulajdonszerzés további aktust, vagy feltételt nem igényel [Ptk. 5:41. §-5:42. §]. A jogszerzést keletkeztető jogi aktus tehát maga a bírósági határozat, amely alapján az elkobzott vagyon egészként száll át a Magyar Államra (Kúria Gfv.VII.30.050/2020/11. szám).

[32] A Ptk. 5:42. § (1) bekezdése alapján, ha az állam bírósági határozattal kártalanítás nélkül szerez tulajdont, a tulajdon értékének erejéig felel a volt tulajdonosnak a tulajdonszerzésekor jogszabály, bírósági vagy más hatósági határozat vagy visszerthes szerződés alapján jóhiszemű személyekkel szemben fennálló kötelezettségéért. Az állam felelőssége azonban csak akkor áll fenn, ha a volt tulajdonosnak egyéb lefoglalható vagyontárgyára vezetett végrehajtás eredménytelen volt. E jogszabályi rendelkezés az állam helytállási kötelezettségét fogalmazza meg, amely a jelen esetben alkalmazott vagyoneklobzás vonatkozásában is fennáll. Azonban az állam helytállási kötelezettsége mögöttes, csak akkor áll fenn, ha a tulajdonos (jelen esetben a vagyoneklobzással érintett (cég1)) meglévő vagyona a felperesi követelés összegét nem fedezi. Ez azonban az esetleges, (cég1)-vel szembeni igényérvényesítés esetén a végrehajtási eljárás eredményétől függő kérdés, ezért ez sem volt jogszabályi akadály az alperes marasztalásának.

[33] Észlelte az ítéltábla, hogy a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 2023. január 1. napjától hatályos 3. § (2) bekezdése értelmében az előzetesen meg nem fizetett eljárási illetéket – a még korábban meghozott elsőfokú ítéletben foglaltaktól eltérően – már nem az adóhatóság erre irányuló külön felhívására kell megfizetni, hanem az illeték viseléséről döntő jogerős bíróság határozat rendelkezése alapján. Szükséges volt ezért ennek megfelelően – az időközben jogszabályi változásra figyelemmel – az elsőfokú ítéletet e körben pontosítani.

[34] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta azzal, hogy a 610 820 (hatszáz tízezer-nyolcszáz húsz) forint összegű eljárási illetéket az alperes – az erre irányuló külön felhívás nélkül – az esedékesség napjáig köteles megfizetni a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára.

[35] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni a felperesnek a jogi képviseletével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése szerint a kifejtett tevékenységgel arányos ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét.

[36] A feleket az ügyben az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 62. § (1) bekezdés i) szerint megillető illetékfeljegyzési jog folytán előzetesen meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni.

[37] Tájékoztatja az alperest, hogy

- az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018. számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie,

- megfizetése során közleményként fel kell tüntetni adóazonosító számát, valamint az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot.

Figyelmezteti az alperest, amennyiben az illetéket annak esedékességekor nem fizeti meg, az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerint késedelmi pótlékot kell fizetnie.

Szeged, 2023. február 2.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

a tanács elnöke

Dr. Tolna András s.k.

előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.

táblabíró